SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2175

av Birger Lahti m.fl. (V)

En hållbar politik för näringsliv, industri och energi i hela landet

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut 2

1. Bättre villkor för småföretagare 4

1.1. Förenkla regelbördan för småföretagare 5

1.2. Förbättra trygghetssystemen 6

1.3. Bättre ekonomiska villkor 7

1.4. Främja innovation och startups 8

1.5. Starkare skydd mot bedrägerier och oseriösa aktörer 8

1.6. Ett levande uteliv 9

2. Livskraftigare landsbygder i hela landet 10

2.1. Skapa bättre villkor för att bo och leva i hela landet 10

2.2. Stärk landsbygdens offentliga och privata service 13

2.3. Säkerställ en rättvis återbäring 14

2.4. Begränsa utländska markägare 14

3. Framtidens industri byggs i Sverige 15

3.1. En hållbar skogsindustri 15

3.2. En hållbar gruvindustri 16

3.3. En hållbar stålindustri 17

4. Energipolitik för rimliga elpriser 18
4.1. Säkerställ stabila och rimliga elpriser.....18
4.2. Gynna svensk förnybar energiproduktion 20

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelverket för sjuklöneansvaret bör ses över i syfte att förbättra villkoren för småföretagen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur myndigheter i större utsträckning kan återanvända och dela redan inlämnade företagsuppgifter i syfte att minska den dubbelrapportering som företagen åläggs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur Regelrådets arbete kan stärkas och utvecklas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur ensamföretag ska kunna få ett skydd som är mer likt det anställda har vid arbetslöshet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning för att se över de möjligheter som finns för att underlätta föräldraledighet i ensamföretag och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag om att utöka möjligheten till tjänstledighet för att starta eller ta över ett befintligt företag till tolv månader och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur mikro- och småföretagens tillgång till bankfinansiering kan förbättras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Almi bättre förutsättningar att bredda sina insatser för att nå mindre företag och ensamföretag och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur möjligheten för mindre företag och egenföretagare att öppna ett företagskonto kan förbättras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda och införa en nationell immaterialrättsstrategi och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över utökade möjligheter till mindre utbildningar och information i samband med uppstart av nytt företag och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur mikroföretag kan stärkas vid bankbedrägerier, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Konsumentverket bör få i uppdrag att utveckla stöd och information till företagare gällande vilket konsumentskydd man har som företagare och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att lämna förslag på hur restaurang- och nöjeslivet i Sverige kan utvecklas och stärkas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur ytterligare servicepunkter i anslutning till servicekontor ska kunna upprättas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en statlig strategi för samhällsservice och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta de insatser som behövs för att möjliggöra en modernisering och digitalisering för lanthandlare samt omställning hos drivmedelsförsäljare på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör omhänderta förslagen i EU-kommissionens ö-strategi och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur en rättvisare återbäring till lokalsamhällena kan genomföras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på hur staten kan bidra till att skogsindustrin tillsammans med forskningsvärlden ges möjligheter till omställning och hållbarhet för att skapa högst samhällsnytta, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att all statligt ägd skog samlas i ett bolag med hållbart brukande som främsta mål, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder som innebär att rätten att bryta malm i en fyndighet endast ska ges om ekonomisk lönsamhet är möjlig när hela miljökostnaden, inklusive kostnader för efterbehandling, inkluderas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag på hur modellen för Sverigepriser på el kan implementeras samt påbörja relevanta processer i EU, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

1. Bättre villkor för småföretagare

Småföretagare är Sveriges ryggrad; de är helt avgörande för svensk ekonomi. Det är småföretagarna som skapar en stor del av jobben, driver innovation framåt och håller våra lokalsamhällen levande.

Att skapa ett bra klimat för småföretagare handlar inte bara om låga kostnader eller krav, utan vi vet att småföretag växer bäst i ett samhälle som fungerar. Det blir både enklare och tryggare att driva företag när välfärden är stark och staten ansvarar för samhällsviktig infrastruktur. Ingen ensam- eller småföretagare ska behöva oroa sig kring om de eller deras personal har råd att stanna hemma när de är sjuka eller att livet ska krascha för att något oförutsett händer. Vänsterpartiet vill därför bygga starkare trygghetssystem och pressa driftskostnader, tillexempel genom lägre elpriser och en bättre infrastruktur. Det stärker småföretagens konkurrenskraft och ökar marginalerna, vilket möjliggör verksamhetsutveckling och nya jobb.

Men det finns också omständigheter och utmaningar som slår särskilt hårt mot just småföretag. Det handlar tillexempel om de senaste årens ökade samhällskostnader och krångliga regelverk. I den här motionen lyfter vi våra förslag för att stärka de svenska små- och ensamföretagarna.

1.1. Förenkla regelbördan för småföretagare

För många småföretag är regelförenklingar ett prioriterat område. Många småföretagare upplever att antalet regler har ökat och att det har blivit svårare att driva sitt företag. En för omfattande byråkrati och komplexa regler kan leda till både frustration och tidsförlust. Vänsterpartiet vill se över regelbördan för mindre företag och egenföretagare. Vi vill minska onödig administration och frigöra mer tid för själva verksamheten, utan att tumma på hållbarhetskrav eller schyssta arbetsvillkor.

Ett viktigt område att se över är sjuklöneansvaret. I dag har arbetsgivarna ansvar för att betala sjuklön i 14 dagar. När det gäller mindre företag kan regeln innebära stora utmaningar. Ett mindre företag har inte alltid samma resurser som ett större företag, vilket gör att sjuklöneansvaret kan bli en särskilt stor belastning. Dagens regler påverkar dessutom företagens vilja att anställa och riskerar även att göra det svårare för människor med återkommande sjukperioder att stängas ute från arbetsmarknaden.

Vänsterpartiet menar därför att regelverket för sjuklöneansvaret bör ses över, i syfte att förbättra villkoren för småföretagen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

En stor administrativ börda för mindre företag och egenföretagare är den s.k. dubbelrapporteringen. Det handlar om att företagen behöver skicka in samma uppgifter till flera olika myndigheter eller andra offentliga aktörer, ofta enbart på grund av att myndigheterna har en bristande informationsdelning. Det skapar frustration och är onödigt tidskrävande. Vänsterpartiet menar att staten här måste ta ett större ansvar för att förenkla för småföretagarna.

Regeringen bör se över hur myndigheter i större utsträckning kan återanvända och dela redan inlämnade företagsuppgifter, i syfte att minska den dubbelrapportering som företagen åläggs. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

En viktig aktör i arbetet med att förenkla regelbördan för småföretagare är Regelrådet. Myndigheter är skyldiga att ge Regelrådet tillfälle att granska konsekvensutredningar till författningsförslag och yttra sig innan det fattas beslut som kan få effekter för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Men trots skärpta krav på konsekvensutredningar så underkänner Regelrådet drygt hälften av statens regelförslag, där kritik framför allt riktas mot bristfälliga konsekvensutredningar. Bristerna riskerar att leda till en ökad regelbörda och en försämrad konkurrenssituation för småföretagare.

Regeringen bör se över hur Regelrådets arbete kan stärkas och utvecklas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

1.2. Förbättra trygghetssystemen

Två av tre svenska företag är ensamföretag, men trots detta ser ensamföretagarnas möjligheter och trygghet annorlunda ut från de anställdas. Det sociala skyddsnätet är en del av vår gemensamma välfärd och ska gälla alla. Vänsterpartiet vill därför stärka ensamföretagarnas skydd.

Arbetslöshetsförsäkringen omfattar både arbetstagare och företagare, men trots detta stöter egenföretagare på problem med att ta del av skyddssystemen vid arbetslöshet. I utredningen *Ett förbättrat trygghetssystem för företagare* (SOU 2021:98) menar man att de regler som gällt under coronapandemin angående vilka åtgärder som får företas i ett företag utan att förlora sin a-kassa borde göras permanent. Den nuvarande regelsättningen, som kräver att man lägger företag vilande eller lägger ned företaget, fungerar dåligt för ett mindre företag. Vänsterpartiet menar därför att ensamföretagens skydd behöver ses över.

Regeringen bör utreda hur ensamföretag ska kunna få ett skydd som är mer likt det anställda har vid arbetslöshet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Det är även viktigt att det finns en trygg grund och ett fungerande socialt skyddsnät för egenföretagare vid andra typer av förändrade levnadsförhållanden. Möjligheten att anställa på vikariat fyller en nödvändig funktion på arbetsmarknaden genom att det går att anställa ersättare vid olika former av tjänstledighet, som tillexempel föräldraledighet. I ensamföretag är anställning av en vikarie svårare än i andra företag, vilket gör att möjligheterna till föräldraledighet ofta blir lidande. Samhället måste se till att underlätta för ensamföretagare att vara föräldraledig.

Regeringen bör tillsätta en utredning för att se över de möjligheter som finns för att underlätta föräldraledighet i ensamföretag. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

I dag finns det möjlighet att ta tjänstledigt i upp till ett halvår för att starta och driva företag. Vi vill där se en utökad möjlighet till tjänstledighet i 12 månader för att man ska få möjlighet att prova sin idé fullt ut. Dessutom är många av dagens företagsledare i det äldre åldersspannet, vilket gör att vi står inför ett stundande generationsskifte inom svenskt företagande. Möjligheten att ta tjänstledigt bör därför även gälla då man tar över ett redan befintligt företag.

Regeringen bör återkomma med ett förslag om att utöka möjligheten till tjänstledighet för att starta eller ta över ett befintligt företag till 12 månader. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

1.3. Bättre ekonomiska villkor

Vänsterpartiet vill se schyssta ekonomiska spelregler för företagen. Småföretag ska inte konkurreras ut av osunda villkor, dumpade priser eller stora aktörer som orättvist pressar marknaden. Vi vill i stället se en fungerande tillsyn och en politik som gör det möjligt att starta och driva företag.

Ett problem för småföretagare är ofta kapitalförsörjningen, inte minst vid nystart av företag. Många mindre företag på landsbygden har även svårt att få banklån för att utveckla sin verksamhet. Bristen på kapital begränsar både investeringar och nyanställningar. Dessutom gör det svårare för mindre företag att delta i klimatomställningen eller stå starka i tider av ekonomisk oro. Vänsterpartiet vill underlätta för småföretagen att få banklån.

Regeringen bör se över hur mikro- och småföretagens tillgång till bankfinansiering kan förbättras. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

En viktig aktör i sammanhanget är Almi. Almi är ett statligt bolag som hjälper små- och medelstora företag att finansiera och utveckla sina verksamheter. Bolaget fungerar som ett komplement till den vanliga bankmarknaden och erbjuder olika typer av lån till mindre företag. Almis verksamhet är särskilt viktig i tider av ekonomisk oro och Vänsterpartiet menar att det är viktigt att säkerställa att deras insatser även når de minsta företagen.

Regeringen bör ge Almi bättre förutsättningar att bredda sina insatser för att nå mindre företag och ensamföretag. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Slutligen finns det rapporter om att mikro- och småföretag har svårt att öppna företagskonton. För att kunna starta ett företag måste du ha ett företagskonto hos en bank, men det har blivit allt svårare för mindre företag och egenföretagare att få öppna ett konto eller behålla sina banktjänster. Det är penningtvättslagens hårda krav om kundkännedom som gör att bankernas riskminimering i många fall slår över och leder till ett nekande, även för hederliga entreprenörer. Vänsterpartiet menar att samtidigt som det måste finnas krav och regler för att minska den kriminella brottsligheten så finns det anledning att se över ett regelverk som konsekvent innebär orimliga hinder för seriösa företagare.

Regeringen bör se över hur möjligheten att öppna ett företagskonto för mindre företag och egenföretagare kan förbättras. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

1.4. Främja innovation och startups

Småföretag är de aktörer som driver nya idéer och innovationer framåt. De vågar testa nya tekniker och arbetssätt som stora företag inte hinner eller vågar satsa på. Många av de mest kända svenska framgångssagorna började just som små entreprenörsdrivna företag. I arbetet med att främja innovation och startups spelar framför allt Vinnova en viktig roll.

Men trots att småföretagen till stor del driver innovationen framåt så är det ett fåtal jättar som utgör majoriteten av all forskning och utveckling (FoU) i Sverige och oftast är det bara stora företag som får stöd att tillämpa sin forskning. Vänsterpartiet menar att staten måste ta ett större ansvar för utvecklingen.

För att stärka innovationskraften behöver även småföretags startups och uppfinnares patent säkerställas. Kunskapsbaserade tillgångar är viktiga för att driva innovationen framåt och frågor kring immaterialrätt bör ses som en naturlig del av näringslivspolitiken. Inte minst med anledning av AI:s snabba utveckling. Men patenträttegångar är dyra och tar lång tid, vilket gör att få vågar ta risken. Många länder har redan i dag en nationell immaterialrättsstrategi för att skydda sina kunskapsbaserade tillgångar. Vänsterpartiet menar att även Sverige bör utveckla en sådan strategi.

Regeringen bör utreda och införa en nationell immaterialrättsstrategi. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

För någon som vill förverkliga sin affärsidé kan det också vara svårt att navigera bland de olika bidrag och stödsystem som finns. Vid uppstarten av ett företag är det mycket nytt att lära sig och många regler man måste förstå för att kunna göra rätt avvägningar. Myndigheter som arbetar med näringslivsutveckling behöver bli bättre på att lyfta fram information om hur man startar företag. Det är särskilt viktigt i en tid när att starta företag blir ett sätt att arbeta när man inte kan få andra jobb och F-skattsedel blir en väg till inkomst, att samhället möter upp med utbildning och information.

Regeringen bör se över utökade möjligheter till mindre utbildningar och information i samband med uppstart av nytt företag. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

1.5. Starkare skydd mot bedrägerier och oseriösa aktörer

Ett stort problem för småföretagare är bedrägerier. De kriminella nätverkens brottsvinster från bankbedrägerierna ökade under februari till juli 2026 med 24 procent

jämfört med samma period förra året och ligger nu kring en miljon kronor om dagen. Dessa pengar återinvesteras sedan i annan organiserad brottslighet.

Det finns i dag brister i de tjänster som bankerna erbjuder för att motverka bedrägerier, och polisen menar att bankerna måste ta ett större ansvar för att förhindra brotten. Varje år möter omkring 40 000 företagare dessa bedragare. En fjärdedel av företagarna uppger att de har lidit ekonomiska förluster av detta. Bankerna behöver därför ta ett större ansvar för att skydda sina företagskunder. Säkerheten kan inte vara något som företagarna själva ska behöva efterfråga. Den ska vara stark och den ska vara på plats innan brotten sker.

I Storbritannien har man hanterat problemen genom en lagstiftning som innebär att kundens bank normalt får ersätta halva summan för bedrägeriet, medan banken som bedragaren flyttar pengarna till får stå för andra halvan. Vi anser att en liknande lagstiftning bör komma på plats i Sverige, som inkluderar skydd för mikroföretag.

Regeringen bör se över hur mikroföretag vid bankbedrägerier kan stärkas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Det finns också problem med att småföretagare har få ställen att höra av sig till för rådgivning och stöd, eftersom företagare inte har samma konsumentskydd i lagstiftningen som privatpersoner. Privatpersoner kan vända sig till Konsumentverket eller de lokala konsumentrådgivarna, men det är en möjlighet som företagare saknar. Vi menar att det finns behov av en bättre rådgivning och stöd även till småföretagare.

Konsumentverket bör få i uppdrag att utveckla stöd och information till företagare gällande vilket konsumentskydd man har som företagare. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

1.6. Ett levande uteliv

Restaurang-, kultur- och nöjeslivet är en viktig del av Sveriges samhällsliv. Barer, restauranger, nattklubbar, konsertlokaler, scener och andra nöjesverksamheter skapar arbetstillfällen, erbjuder mötesplatser och bidrar till levande stadskärnor och ett rikt kulturliv. Branschen spelar även en viktig roll för turism, besöksnäring och Sveriges internationella attraktionskraft.

Samtidigt har många verksamheter svårt att överleva till följd av höga kostnader, lokalhyror, administrativ börda och osäkerhet kring tillstånd, öppettider och ljudnivåer. Den så kallade klubbdöden riskerar att minska mångfalden i kultur- och nöjeslivet. Fallet med klubben Trädgården i Stockholm, som riskerade att behöva stänga till följd

av en föråldrad detaljplan och klagomål på höga ljudnivåer, illustrerar behovet av tydliga och förutsägbara regler.

Ett särskilt problem är att lagstiftning och regelverk i många fall tolkas och tillämpas olika, i olika kommuner. Företagare och arrangörer kan därför möta betydande skillnader i krav, bedömningar och handläggningstider beroende på var i landet verksamheten bedrivs. Detta skapar osäkerhet och riskerar att leda till bristande likvärdighet och oförutsägbara konkurrensvillkor.

Ett levande restaurang- och nöjesliv är viktigt för företagande, sysselsättning, kultur och attraktiva städer. Tydligare och mer förutsägbara regler kan bidra till att verksamheter utvecklas och att fler mötesplatser och scener kan finnas kvar.

Regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att lämna förslag på hur restaurang- och nöjeslivet i Sverige kan utvecklas och stärkas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

2. Livskraftigare landsbygder i hela landet

Under lång tid har en majoritet av landets kommuner minskat i befolkning, samtidigt som servicen på mindre orter har urholkats och livsvillkoren har försämrats. Det har lett till att det blir allt svårare att bo, bedriva verksamhet och arbeta på landsbygden.

Vänsterpartiet menar att det är dags för förändring. Vi vill att staten ska ta ett större ansvar för landsbygdsfrågorna. Det krävs en starkare statlig närvaro, mer resurser till välfärden och stora investeringar i infrastrukturen. Vi vill se en livskraftigare landsbygd och ett land som håller ihop.

2.1. Skapa bättre villkor för att bo och leva i hela landet

Olika delar av Sverige står i dag inför olika utmaningar. Landsbygdssamhällen brottas med bristande service och demografiska förändringar, samtidigt som glesbygder tampas med begränsad kollektivtrafik och nedlagda skolor. Öar, som Gotland, möter bland annat utmaningar i form av ett stort transportberoende och en ökad sårbarhet för klimatkrisen. Vänsterpartiet vill skapa bättre villkor för att bo och verka i hela landet.

En utmaning är att den demografiska utvecklingen på landsbygden gör att personalförsörjningen inom de offentliga välfärdstjänsterna sätts under press. Landsbygderna har i dag kompetensbrist inom bland annat tjänstenäringar,

välfärdsyrken samt bygg och anläggning. Dessutom hindras små och medelstora företag i landsbygdskommuner mer av brist på lämplig arbetskraft än i övriga kommuntyper.

Att tillfälligt använda sig av arbetskraft som pendlar in till kommunen kan vara nödvändigt, t.ex. vid en större industrietablering. Men fly-in, fly-out-arbetskraft kan inte vara en permanent lösning på kompetensförsörjningen. Vänsterpartiet anser att det bör införas en modell där människor som långdistanspendlat under mer än ett år, börjar skatta på sitt arbete i den kommun där man arbetar i stället för där man är folkbokförd. Ett sätt att i stället öka intresset för att bosätta sig på landsbygden är att avskriva studielånet för personer som flyttar till landsbygden för att arbeta inom bristyrken. En liknande lösning har redan införts i Norge.

Vänsterpartiet har länge arbetat för att skolan och utbildningen ska vara likvärdig oavsett var i landet man bor. Utbildningssatsningar är viktiga för att bekämpa arbetslöshet, minska regionala klyftor och hålla ihop Sverige. Om hela Sverige ska leva är det nödvändigt att grundskolelagstiftningen tar hänsyn till olika områdens möjligheter och problem. I många landsbygdskommuner råder särskilda förhållanden, ofta med stora geografiska avstånd till närmaste skola. Många små skolor läggs också tyvärr ner. Vänsterpartiet vill därför att Skolverket ges i uppdrag att bedriva utvecklingsarbete för hur man driver små skolor med hög kvalitet, t.ex. genom digitala verktyg. Vi vill även öka antalet utbildningsplatser inom folkhögskolan, den kommunala vuxenutbildningen och yrkeshögskolan i hela landet. Dessutom behövs ett resursfördelningssystem som säkrar de mindre universitetens och de regionala högskolornas utveckling. För att läsa mer om våra skol- och utbildningspolitiska förslag, se vår motion *En jämlik förskola, skola och vuxenutbildning för alla* (mot. 2025/26:2791).

Vidare vill Vänsterpartiet att bostadsbyggandet ska öka, både i städer och på landsbygden. Här vill vi att såväl staten som kommunerna tar ett tydligare ansvar. Människor ska ha både rätten och möjligheten att bo var de själva önskar i Sverige. För att möjliggöra detta krävs ekonomiskt starka allmännyttiga bostadsbolag, men också en samordnad bostadspolitisk strategi för landsbygd och mindre orter. Strategin är nödvändig för att komma till rätta med problem som specifikt drabbar glest befolkade regioner. För att läsa mer om våra bostadspolitiska förslag, se vår motion *Bostadspolitik* (V301).

Vård ska ges utifrån behov och inte vara beroende av plånbokens storlek. Vänsterpartiet menar att samhället måste stå som garant för en likvärdig vård och

omsorg. Även tillgången till akutsjukvård, förlossningsvård och apoteksservice måste garanteras i hela landet. För att säkra tillgången även i glest befolkade områden krävs det att vi via skattesystemet omfördelar och tillför nödvändiga resurser. För att läsa mer om våra sjukvårdspolitiska förslag, se vår motion *En bättre hälso- och sjukvård* (mot. 2025/26:2777) samt vårt hälso- och sjukvårdspolitiska program.

Transportinfrastrukturen behöver utvecklas så att invånare och företag i hela landet kan använda sig av hållbara transportsätt. Vänsterpartiet vill rusta upp Sveriges vägar och järnvägar samt investera i nya regionala banor. Vi vill även möjliggöra för mer kollektivtrafik på glesbygden och utveckla den anropsstyrda trafiken, men vi vet också att kollektivtrafiken helt enkelt inte fungerar överallt och att staten därför behöver se till att det är möjligt att ladda sin elbil eller tanka hållbart biobränsle var du än befinner dig i landet. För att läsa mer om våra trafikpolitiska förslag, se vår motion *Transporteffektivt och hållbart samhälle* (V243).

Sverige har goda förutsättningar att utveckla ett hållbart jordbruk och stärka vår nationella självförsörjning av livsmedel. Men för att uppnå ett ekologiskt hållbart jordbruk som också ökar vår självförsörjningsgrad behöver stöd och styrmedel utformas inom jordbrukssektorn. Kretsloppen ska värnas samtidigt som ett småskaligt och variationsrikt jordbrukslandskap i ökad omfattning måste stimuleras. Det ekologiska jordbruket behöver stärkas och det konventionella jordbruket måste få stöd för stärkt miljö- och klimatnytta. För att läsa mer om våra jordbrukspolitiska förslag, se vår motion *Hållbar livsmedelsproduktion med stärkt djurvälfärd* (V320).

Vänsterpartiet öka tillgängligheten till kultur och idrott i hela landet. Det är en stor utmaning i ett så glesbefolkat land som Sverige och det behövs därför många olika satsningar från nationell, regional och kommunal nivå för att lyckas. Vi betonar också studieförbundens och folkhögskolornas viktiga roll. Även föreningslivet, med ideella arrangörsnätverk och möteslokalägare är helt nödvändiga för att få tillgång till kultur och idrott i hela landet. Läs mer om vår idrott- och kulturpolitik i våra motioner *Idrott, friluftsliv och folkhälsa* (mot. 2025/26:2820) och *Vissa kulturpolitiska frågor* (V361).

Slutligen vill Vänsterpartiet lyfta vikten av att Sverige inför en nationell ö-politik. Samhällsplanering och finansieringssystem behöver anpassas även för öars villkor och utveckling, och vi menar därför att det behövs en särskild ö-politik som ett komplement till landsbygds- och den regionala utvecklingspolitiken. I tillexempel Skottland finns en ö-lag som innebär att staten har ett tydligt åtagande för att förbättra utvecklingen för ö-

bor, men i Sverige är det inte ens tydligt vilken statlig instans som förväntas arbeta med förutsättningarna på öar.

Under 2026 presenterade EU-kommissionen sin första strategi för att stödja ö- och kustsamhällen. I strategin ges medlemsländerna flera förslag på åtgärder de kan genomföra för att stärka sin nationella ö-politik. Det handlar om allt från att öka tillgängligheten till att rusta ö-samhällen inför kriser.

Regeringen bör skyndsamt omhänderta förslagen i EU-kommissionens ö-strategi. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

2.2. Stärk landsbygdens offentliga och privata service

Det behövs en ökad statlig service. Medborgare och företag har rätt att få del av offentlig service på ett likvärdigt sätt, oavsett om de finns i tätort eller på landsbygden. Men på landsbygden har den offentliga servicen monterats ned under 2000-talet. På många håll i landet måste man resa miltals för att få hjälp av en tjänsteman med sitt problem. Vänsterpartiet vill stärka den offentliga servicen. Vi vill både se fler servicekontor och att fler servicepunkter upprättas i vissa orter utanför centralorten, för att kompensera för långa avstånd och behov på de ställen där servicekontor har upprättats.

Regeringen bör återkomma med förslag på hur ytterligare servicepunkter i anslutning till servicekontor ska kunna upprättas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

De offentliga verksamheterna är dessutom många gånger en förutsättning för det privata näringslivet, inte minst på en mindre ort. Vänsterpartiet vill därför se en statlig strategi för hur både offentlig och privat samhällsservice ska finnas tillgänglig i hela landet.

Regeringen bör återkomma med en statlig strategi för samhällsservice. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vi vill även skapa bättre förutsättningar och möjligheter för den privata servicen och det lokala näringslivet på landsbygden. Lanthandeln är en bärande del av många mindre orters överlevnad, men den behöver moderniseras. Behovet av digitalisering och effektivisering är stort, men utrymmet för detta är ofta litet. Även de bensinmackar som finns kvar på landsbygden står inför liknande problem som lanthandeln. De stora bensinbolagen inskränker sin service och ställer allt hårdare krav på volym. På landsbygden, där kollektivtrafiken är begränsad, behövs fortfarande bilen för att

människor ska kunna resa till arbete och fritidsaktiviteter. Det måste finnas möjlighet att tanka drivmedel inom rimliga avstånd. Dessutom måste landsbygdens drivmedelsförsörjning uppdateras och följa övriga samhällets utveckling. För de bensinmackar som redan i dag kämpar kan en omställning bli en omöjlig kostnad, vilket riskerar att investeringar i alternativ som är bättre för klimatet, som tillexempel laddstationer eller biobränslen, prioriteras bort.

Regeringen bör vidta de insatser som behövs för att möjliggöra en modernisering och digitalisering för lanthandlare samt omställning hos drivmedelsförsäljare på landsbygden. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

2.3. Säkerställ en rättvis återbäring

Det är inte rimligt att vissa regioner i dag förser resten av Sverige med viktiga naturresurser som skog, vattenkraft och malm – samtidigt som återinvesteringarna uteblir och invånarna lämnas med sviktande service, dåligt skött infrastruktur, bristande statliga resurser och utflyttning.

Som en del i detta arbete har Vänsterpartiet länge krävt en produktionsbaserad ersättning för att ge tillbaka till orter där värden genom gruvbrytning och energi produceras. Vi föreslår bland annat att ett bestämt belopp per producerad kilowattimme ska gå till kommunerna via energiskatten, att fastighetsskatten för elproducerande fastigheter ska stanna lokalt, att försäljning av skog ska beskattas där fastigheten finns och att mineralersättningen ska höjas betydligt.

Våra förslag ger inte bara mer tillbaka, utan skapar också större incitament för människor att ställa sig bakom utbyggnaden av förnybar energi i sitt närområde. En produktionsbaserad ersättning skulle dessutom gynna arbetstillfällen och bidra till klimatomställningen.

Regeringen bör utreda hur en mer rättvis återbäring till lokalsamhällena kan genomföras. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

2.4. Begränsa utländska markägare

Vänsterpartiet ser oroväckande på trenden att stora utländska aktörer äger svensk natur, skog och strategiskt belägen mark. Under hösten 2026 uppmärksammades att techmiljardären Alex Karp, VD på Palantir, har köpt 15 000 hektar svensk skog i Härjedalen. Det motsvarar ungefär halva Göteborg till ytan. Det är oklart vad exakt marken ska användas till, men det finns redan rapporter om att affären har påverkat

lokalborna. Tre jaktbolag har förlorat sin jakträtt och de samebyar som har använt marken för renbete är oroade över vilka konsekvenser köpet kan få för rennäringens framtida förutsättningar. Inte minst för att det är svårt att få kontakt med den nya markägaren. Dessutom är tillgången till natur, jakt och fiske en viktig del i den svenska civila beredskapen. Vänsterpartiet ser därför bekymmersamt på utvecklingen och bevakar den noga.

3. Framtidens industri byggs i Sverige

Vänsterpartiet vill se en övergång till förnybar energiproduktion och smarta elnät, satsningar på järnvägar, energirenoveringar och klimatsmarta bostäder. Det är satsningar som i hög grad kommer att påverka industrin. Mycket av det material som kommer från industrin är av samhällsavgörande karaktär. Det kan vara material som behövs för välfärden, byggande eller omställningen. Industrin står också för många arbetstillfällen och på vissa orter sysselsätter man en majoritet av ortens arbetsföra befolkning. Det måste därför finnas ett gemensamt ansvar för de samhällsavgörande industrierna.

3.1. En hållbar skogsindustri

Skogen förser oss med en rad ekosystemtjänster som vatten- och luftrening, men även produktion av råvaror. En rik biologisk mångfald ger större motståndskraft mot klimatförändringar. Skogsmarken binder även stora mängder kol och påverkar vattenbalansen, vilket gör att den har betydelse för både det lokala och det globala klimatet.

Skog, virke och papper är samtidigt en av Sveriges viktigaste exportnäringar. Den ger viktiga jobb i hela landet och det finns stor potential för utökad förädling i områden nära råvaran, vilket även skulle ha en stor roll för landsbygdens utveckling. Vänsterpartiet anser att våra natur- och energitillgångar i högre utsträckning borde komma landsbygden till del. Biomassa från skogen har stor betydelse för vår energiförsörjning och kan även bidra till att ersätta produkter som är beroende av fossila energikällor för sin framställning. Skogen och andra naturområden spelar dessutom en allt viktigare roll för turismen.

De stora skogsarealerna ger oss ett specifikt ansvar och Sverige ska vara ledande i utvecklingen av hur vi hållbart brukar våra skogstillgångar. Skogsindustrin gör i dag

många forskningsinsatser och möjliggör att Sverige står i den tekniska utvecklingens framkant. Vänsterpartiet menar att det är bra och att det nu behövs mer för att ta ytterligare kliv.

Regeringen bör återkomma med förslag på hur staten kan bidra till att skogsindustrin tillsammans med forskningsvärlden ges möjligheter till omställning och hållbarhet för att skapa högst samhällsnytta. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Skogsindustrin är platsbunden och spelar därför en särskilt betydande roll ur ett regionalt perspektiv, inte minst för landsbygdens utveckling. Skogsnäringen omfattar trävaru-, massa- och pappersindustrierna samt skogsbruket och sysselsätter i dag omkring 140 000 människor. Skogs- och träindustrin har även goda förutsättningar för ökad vidareförädling, vilket ger stor potential för ytterligare arbetstillfällen. Vänsterpartiet vill se en skogsindustri som tar vara på hela trädet, där alla rest- och spillprodukter kommer till användning. Den avverkning som görs ska vara hållbar och användas så klokt som möjligt. Vänsterpartiet anser att staten ska bedriva aktivt förvaltarskap över sina skogsområden. Det statliga ägandet av skogsområden bör samlas i ett bolag. Det nya skogsbolaget bör ha ett hållbart brukande av skogens resurser, inte avkastning, som främsta mål.

Regeringen bör tillse att all statligt ägd skog samlas i ett bolag med hållbart brukande som främsta mål. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Läs mer om Vänsterpartiets skogspolitik i våra motioner *Biologisk mångfald* (mot. 2026/26:2784) och *Klimatet* (mot. 2025/26:2789).

3.2. En hållbar gruvindustri

De mineraler och metaller som utvinns genom gruvindustrin är avgörande för både klimatomställningen och den svenska exportindustrin. Genom nya gruvetableringar skapas även framtidstro i regioner som tidigare drabbats av hög arbetslöshet och utflyttning. Men det går inte att undkomma att gruvindustrins verksamhet är de facto ett ingrepp i miljön och ekologin i sitt närområde. Gruvbrytning har stor påverkan och olika intressen behöver noggrant vägas mot varandra. Vänsterpartiet vill därför ha hårda regleringar för att skydda våra naturvärden och lokalsamhällen, samtidigt som vi möjliggör för omställningen och skapar bra förutsättning för svensk exportekonomi.

Det blir allt vanligare att lokalbefolkning och miljöengagerade ifrågasätter gruvprojekt och prospekteringsbolag. Det är helt förståeligt med tanke på utfallet av

flera projekt i nutid. Vänsterpartiet menar att ett tidigt involverande av alla berörda är ett krav som måste tillgodoses för att helhetssynen ska bli så bra som möjligt. Det är av avgörande betydelse att de som berörs får stärkta möjligheter att påverka vid nyetableringar och att skydd av unika natur-, turist- eller renbetesområden säkerställs. Redan projektering och provborrning kan medföra negativa effekter och för att värna miljön samt skydda unika naturområden bör lagstiftningen därför ses över. Bergsstaten, som handlägger ärenden som rör prospektering och utvinning av mineral, ska inte kunna bevilja undersökningstillstånd i områden som är klassade som naturreservat, Natura 2000-områden eller världsarvsområde.

Vidare så måste finansieringsformer säkerställa att det är branschen, inte staten eller skattebetalarna, som står för de ekonomiska kostnaderna vid efterbehandling av nedlagd gruvverksamhet. Aktiebolagslagen bör ändras så att det ekonomiska ansvaret alltid tas av moderbolaget. Gruvbolag ska vid en konkurs inte kunna smita från sitt långsiktiga ansvar för de omfattande ingrepp i naturen som gruvor innebär.

Regeringen bör vidta åtgärder som innebär att rätten att bryta malm i en fyndighet endast ska ges om ekonomisk lönsamhet är möjlig när hela miljökostnaden, inklusive kostnader för efterbehandling, inkluderas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Slutligen, som tidigare nämnt, så behöver den svenska mineralavgiften ses över. Sverige har idag en extremt låg mineralersättning, jämfört med andra länder. Vänsterpartiet menar att mineralavgiften bör höjas och att inkomsterna från detta bör gå tillbaka till gruvregionerna. Det skulle göra att vinsterna för medborgarna av att ha en gruva skulle bli större.

3.3. En hållbar stålindustri

Svensk stålindustri är världsledande på flera områden tack vare en lång tradition av teknisk spetskompetens och hög innovationsförmåga. Det fossilfria stålet är framtiden och en avgörande del av den gröna industriella omställningen. Stålindustrin är även en viktig exportindustri som ger Sverige möjlighet att stärka sin konkurrenskraft på en global marknad där efterfrågan på hållbara industriprodukter ökar.

Men för att fossilfritt stål ska bli möjligt behövs satsningar och arbete för att bygga ut elnätet och den förnybara energin. Arbetet med energieffektivisering måste öka och arbetet med att ta fram anläggningar för vätgas intensifieras. Det bygger på en politisk vilja och en samverkan mellan statliga myndigheter, forskningsinstanser och industrin.

Stålindustrins möjligheter till omställning är också beroende av effektiva och rättssäkra tillståndsprocesser. Klimatarbetet måste vara långsiktigt och innehålla tydliga målsättningar, så att industrin klarar en omställning även i tider av lågkonjunktur eller ökad global konkurrens.

4. Energipolitik för rimliga elpriser

För att lyckas med en snabb och omfattande klimatomställning behöver vi elektrifiera stora delar av samhället. Fordonsflottan behöver ställas om från fossilberoende till mestadels eldrivna fordon, tåginfrastrukturen behöver byggas ut och industrins tillverkningsprocesser behöver skifta om till fossilfritt.

Men omställningen leder också till att elanvändningen kommer att behöva öka betydligt. Det innebär att vi står inför den största utbyggnaden av elproduktion och eldistribution i modern tid i Sverige.

Vänsterpartiet tar ansvar för att det ska finnas el till elektrifieringen av både industrin och transportsektorn. Det är centralt för att pressa ned utsläppen. Men en stor utmaning är att elmarknaden de senaste åren har präglats av höga priser. Det är högt prioriterat att skydda svensk industri, svenska hushåll, civilsamhället och mindre företag från de skenande elpriserna, samtidigt som klimatomställningen genomförs och elektrifieringen av industrin och transportsektorn sker. För att möjliggöra detta vill Vänsterpartiet satsa stort på den förnybara energiförsörjningen, bygga ut stamnäten, öka överföringskapaciteten och säkerställa en fungerande elmarknad.

4.1. Säkerställ stabila och rimliga elpriser

Grundproblemet till att elpriset i Sverige är volatilt och stundtals högt är den europeiska prissättningsmodellen. Som Europas största exportör av el är det svenska energisystemet egentligen robust. Den svenska energiproduktionen är i princip helt fossilfri och produktionsnivåerna från svensk vattenkraft, kärnkraft och vindkraft är intakta, samtidigt som produktionskostnaderna inte har ökat nämnvärt de senaste åren. Ändå har svenska familjer och industrier drabbats mycket hårt av återkommande gaskriser.

Det handlar i grund och botten om att fossilberoendet är fortsatt betydande i stora delar av Europa. Många länder inom EU valde att växla från kol till rysk fossilbaserad gas i stället för att satsa på förnybara energikällor, vilket orsakade en kostnadschock för

europeiska hushåll och företag, när Ryssland strypte tillgången till gasen under 2022. De återkommande stoppen och stora störningarna i gasflödena genom Hormuzsundet som pågått under 2026 har sedan fortsätt förvärra situationen och påverka de europeiska elpriserna.

Trots att Sverige har en hög nivå av fossilfri energiproduktion och ett robust energisystem påverkar kriserna det svenska elpriset. Detta eftersom EU i dag använder en orimlig prissättningsmodell. Modellen gör att den svenska exporten av el även är prissättande för den inhemska marknaden, dvs. att de kontinentala elpriserna ”smittar” den svenska elmarknaden. Denna anomali är ett systemfel som bidrar till prishöjningar brett över hela energimarknaden, vilket drabbar både hushåll och företag.

Vänsterpartiet menar att prissättningsmodellen helt enkelt inte är hållbar. Vi vill i stället införa Sverigepriser, en modell för att separera den inhemska marknaden från exportmarknaden. På så sätt kan vi normalisera priserna i Sverige samtidigt som vi tillgängliggör normala volymer el för export till våra grannländer. Det skulle betyda att vi först prissätter den el vi konsumerar inhemskt och sedan exporterar överskottet till gällande europeiska priser. Modellen innebär att Sveriges fyra elprisområden kvarstår, för att inte äventyra industrins tillit till den billigare elen i norra Sverige, men separeras från den el som går på export. Den exporterade elen blir i praktiken ett femte elprisområde, ”elprisområde utland”, och inbegriper den el som är tillgänglig för export. Det drabbar inte övriga Europa, som kan fortsätta importera el till samma pris som annars skulle gällt.

Regeringen bör skyndsamt återkomma med förslag på hur modellen för Sverigepriser på el kan implementeras samt påbörja relevanta processer i EU. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Dessutom gör den bristande elnätskapaciteten att det råder effektbrist på flera håll i landet. Vänsterpartiet vill därför även göra omfattande investeringar i elnät, energieffektivisering och stärkt överföringskapacitet, främst mellan norra och södra Sverige. Stamnäten och överföringskapaciteten behöver snabbt byggas ut, vilket vi menar görs bäst i offentlig regi. För att läsa mer om våra energipolitiska förslag, se vår motion *Energipolitik för mer och förnybar el till rimliga priser* (2025/26:2797).

4.2. Gynna svensk förnybar energiproduktion

Det långsiktiga nationella klimatpolitiska målet innebär att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären 2045, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Vänsterpartiet vill att målet ska nås redan 2035.

Till skillnad från många andra länder är Sverige inte särskilt beroende av fossila energislag för att producera el. Tack vare vår vattenkraft och kärnkraft, men även i växande utsträckning vindkraft, kan vi producera fossilfri el till hushåll och företag. Sverige måste värna fossiloberoendet och bygga ut den förnyelsebara produktionen för att klara klimatomställningen.

Det energislag som har störst möjlighet till snabb utbyggnad och med genomgående goda ekonomiska kalkyler är vindkraften. Såväl havsbaserad som landbaserad vindkraft har god potential att bidra till klimatomställningen. En kraftig utbyggnad av havsbaserad vindkraft tillsammans med en väsentligt mer utvecklad vätgasproduktion och vätgaslagringskapacitet, för att på så sätt jämna ut toppar och dalar i elförsörjningen under året, är en förutsättning för att klara elförsörjningen framöver. Samtidigt som kärnkraften förutsätter allt större investeringar för att kunna fortsätta drivas så sjunker investeringskostnaderna för vindkraft och solkraft. Vänsterpartiet vidhåller att en varsam avveckling av kärnkraften behöver mötas av en gedigen utbyggnad av förnybara energislag. För att läsa mer om våra energipolitiska förslag, se vår motion *Energipolitik för mer och förnybar el till rimliga priser* (2025/26:2797).

Birger Lahti (V)

Andreas Lennkvist Manriquez (V)

Andrea Andersson Tay (V)

Ilyas Hassan (V)

Agnes Hultén (V)

Anfal Mahdi (V)

Malin Östh (V)